

Maakuntien varautumistehtävät ja maakuntaudistuksen toimeenpano

Maakuntien valmistelijoiden tilaisuus 30.10.2017

Varautumispäällikkö Jussi Korhonen, sisäministeriö

Sisältö

1. Maakunnan varautumistehtävät; toimialojen varautuminen ja konsernin varautumisen yhteensovittaminen
2. Alueellinen yhteinen varautuminen
3. Maakuntaudistuksen toimeenpano: SM ja alueellisen varautumisen tehtävien toimeenpano
4. Kansallinen ja alueelliset riskiarviot

Maakuntauudistuksen valmius- ja varautumistehtävien organisointia valmisteleva valmisteluryhmä, 22.4.2016 - 13.6.2017

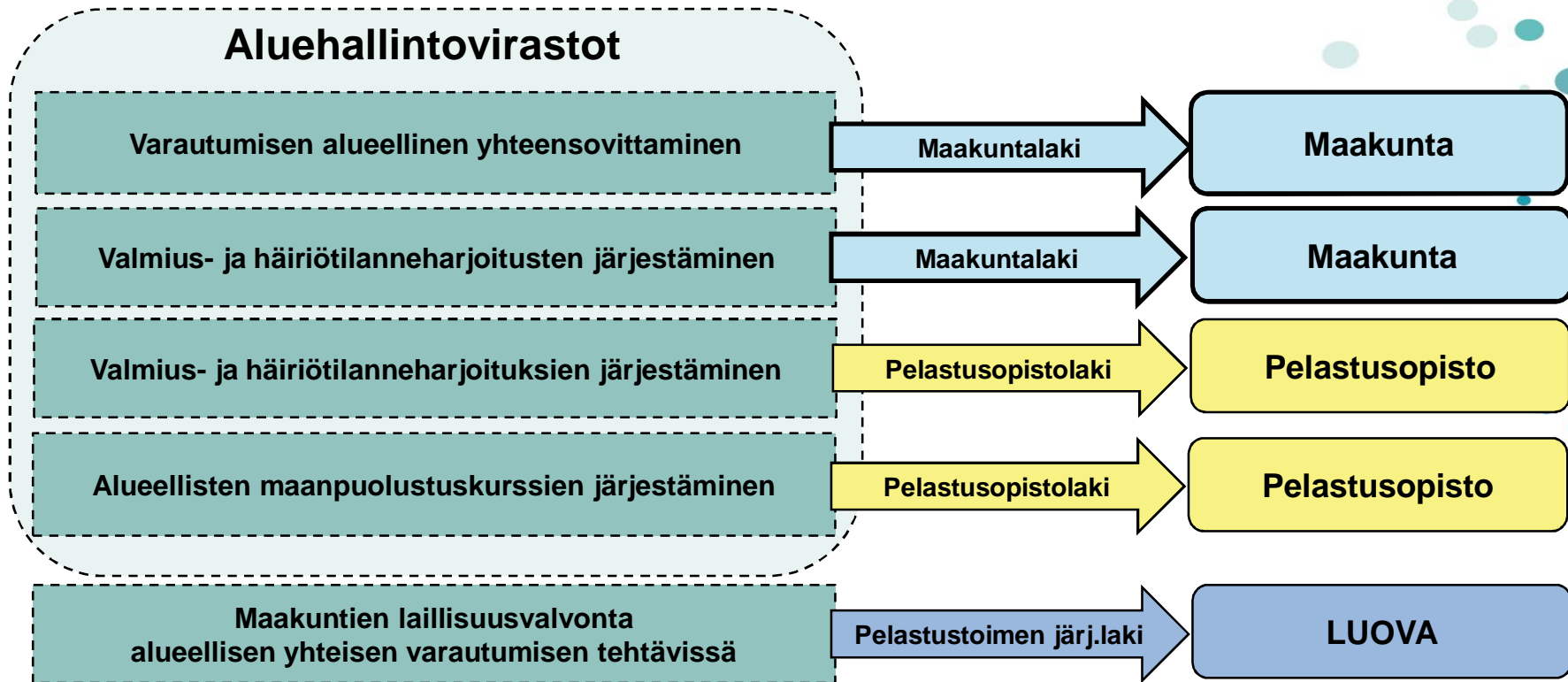
- Tehtävänä oli mm.
  - *laatia **ehdotukset** yhteiskunnan turvallisuusstrategian toteuttamisen ja häiriö- ja poikkeustilanteisiin **varautumisen koordinaation alueellisen tason järjestämiseksi** ja*
  - *tehdä **ehdotukset** uudistuksen toimeenpanon edellyttämäksi **lainsäädännöksi**.*

Valtionhallinnon muutokset uudistuksessa, tehtävien järjestelyt

- Uudistuksen yhteydessä aluehallintovirastot ja ely-keskukset lakkaavat v. 2019 lopussa
- Uusi valtakunnallinen valtion lupa- ja valvontavirasto aloittaa toiminnan v. 2020 alusta
- Aluehallintovirastojen varautumisen alueellisen yhteensovittamisen tehtävät sekä vastuut harjoituksista ja alueellisista maanpuolustuskursseista järjestetään uudelleen
- Sisäministeriön koordinaatorooli täsmentyy: SM yhteensovittaa valtakunnan tasolla alueellista yhteistä varautumista ja tukee maakuntia niiden varautumisessa

Tehtäväsiirrot ja -järjestelyt

Maakunnan kolme roolia häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisessa ja yhteensovittamisessa

1.

Kukin maakunnan toimiala, kuten sosiaali- ja terveystoimi, ympäristöterveydenhuolto ja pelastustoimi vastaa omasta varautumisestaan ja toimialan mahdollisista yhteensovittamistehtävistä

2.

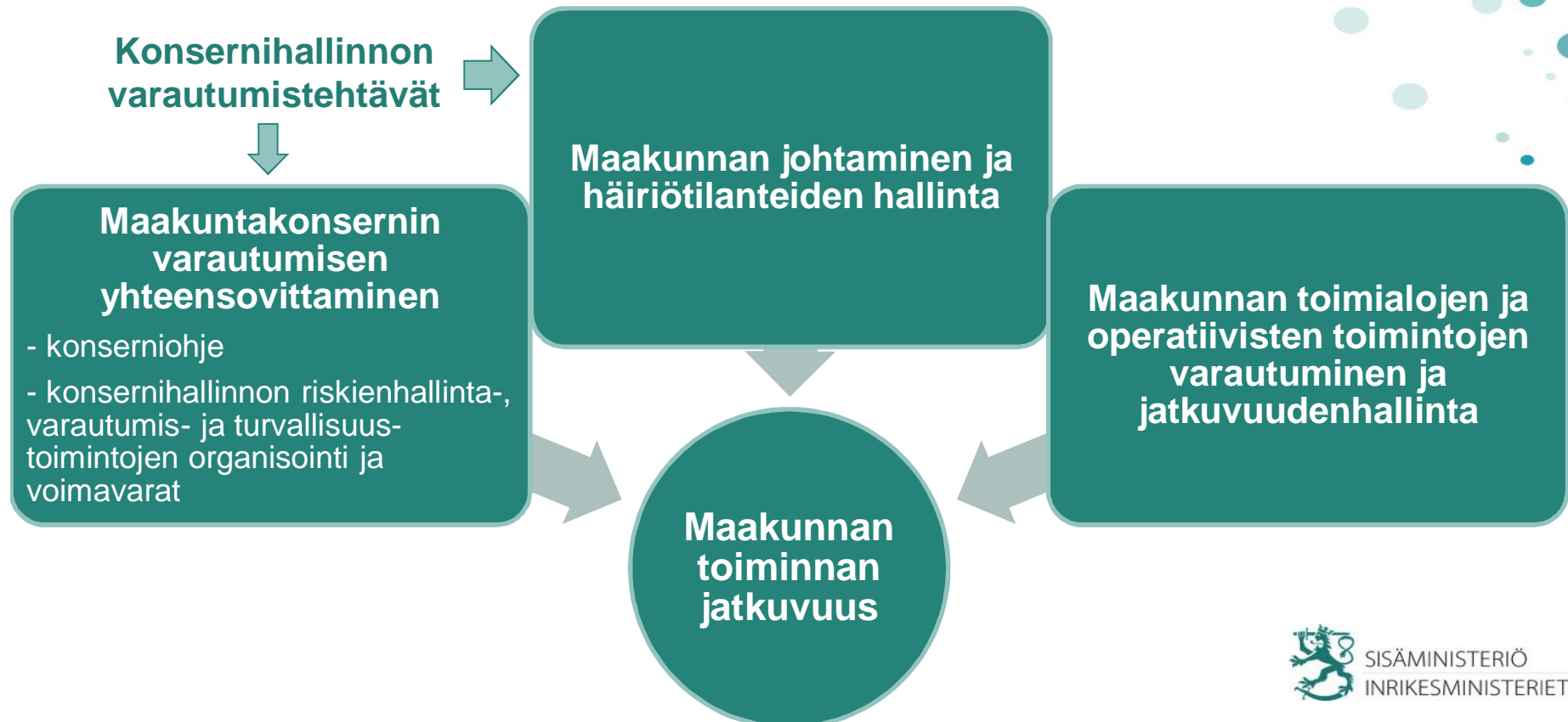
Maakunta sovittaa yhteen omien toimialojensa/vast. varautumisen konsernin sisällä.

3.

Maakunta sovittaa yhteen alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen varautumista huolehtimalla yhteiseen varautumiseen liittyvistä tehtävistä (= ***alueellinen yhteinen varautuminen***).

Maakuntakonsernin "oma" varautuminen

Maakuntakonsernin toimialojen varautumisen yhteensovittaminen

Konserniohjeen toimeenpano

Varmistetaan maakuntakonsernin varautumista koskevien ohjeiden yhtenäinen toimeenpano

Osaamisen kehittäminen

Suunnitellaan ja järjestetään maakuntakonsernin henkilöstön turvallisuus- ja varautumiskoulutukset

Yhteensovitetut toimialasuunnitelmat

Sovitetaan yhteen toimialojen valmiussuunnitelmat, apuna esim. yhteiset työpajat, sisäiset harjoitukset jne.

Konsernitason valmiussuunnitelma

Valmistellaan ja ylläpidetään maakuntakonsernin valmiussuunnitelman yleinen osa

Konsernin häiriötilanteiden hallinnan valmius

Ylläpidetään maakunnan toimintaan laajasti vaikuttavien häiriötilanteiden hallinnan teknisiä ja toiminnallisia valmiuksia

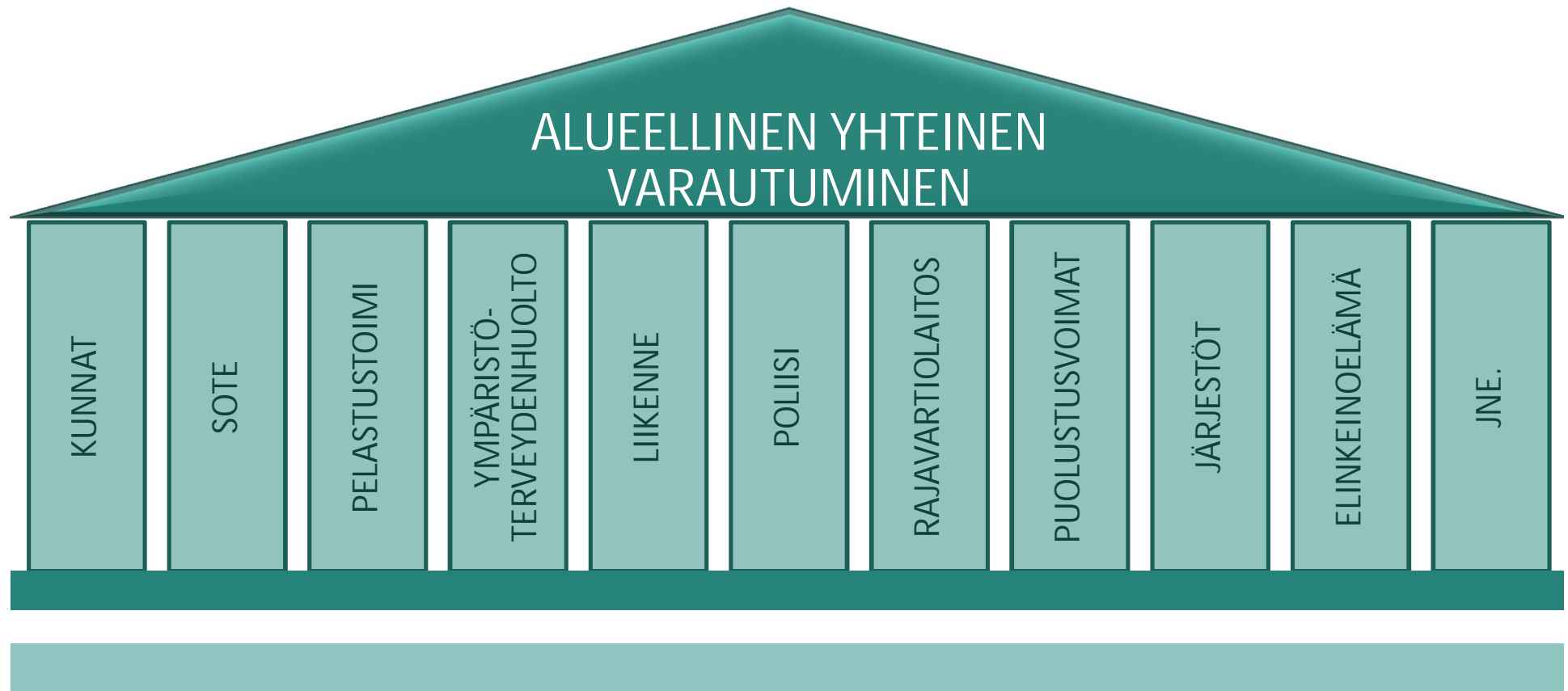
**KOKONAISUUTENA
JOHDETTU JA
YHTEENSOVITETTU
VARAUTUMINEN**

Alueellinen yhteinen varautuminen - alueellinen varautumisen yhteensovittaminen

- Alueen kaikille toimijoille laaja-alaista, poikkihallinnollista, toimijat ja toimialat kokoavaa **verkostomaista yhteistyötä ja sen järjestämistä**
- Yhteisten varautumiseen vaikuttavien ja varautumista edellyttävien asioiden käsittelyä
- Kokonaiskäsityksen muodostamista alueen toimijoiden varautumisesta

Yhteinen varautuminen on maakunnan toimijoiden yhteistyötä ja koordinaatiota

Alueelliseen yhteiseen varautumiseen kuuluu erilaisia tehtäviä (Maakuntalakiehdotus 142 §)

Maakunnan tulee huolehtia seuraavista alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiseen varautumiseen liittyvistä tehtävistä:

- 1) alueellisesti merkittävien riskien poikkihallinnollisen arviointityön järjestäminen;
- 2) turvallisuuteen vaikuttavien toimintaympäristön muutosten poikkihallinnollisen seuranta- ja arviointityön järjestäminen;
- 3) varautumisen suunnittelussa tarpeellisen yhteistoiminnan järjestäminen;
- 4) maakunnan alueen valmius- ja häiriötilanneharjoitusten järjestäminen.

Maakunnan tulee ylläpitää yhteistyössä edellä mainittujen kanssa yhteensovittamisessa tarvittavia yhteistyörakenteita. Huoltovarmuuden turvaamisesta säädetään erikseen.

Yhteensovittamiselle on luotava rakenteet

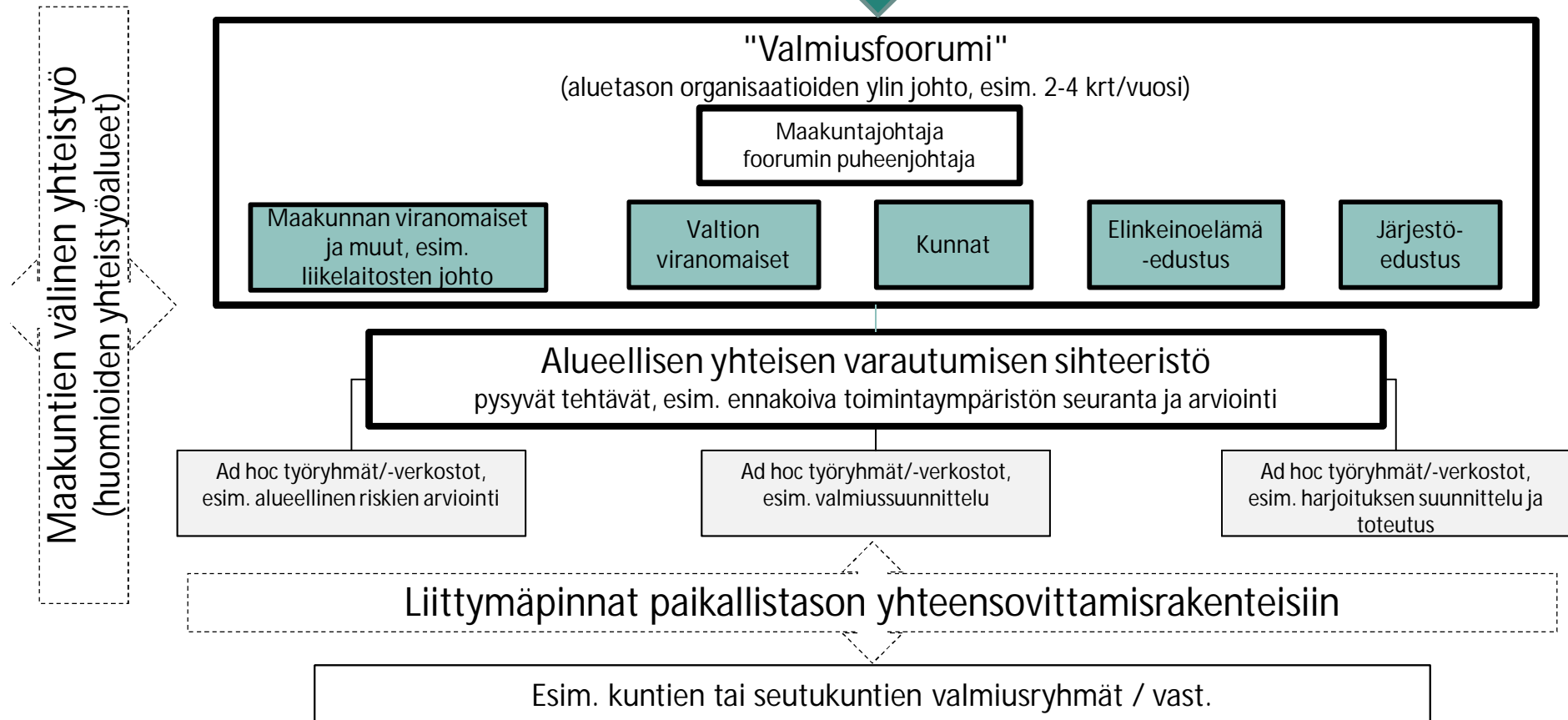
Alueelliset riskit pitää arvioida

Turvallisuustilannetta seurataan ja arvioidaan ennakoivasti

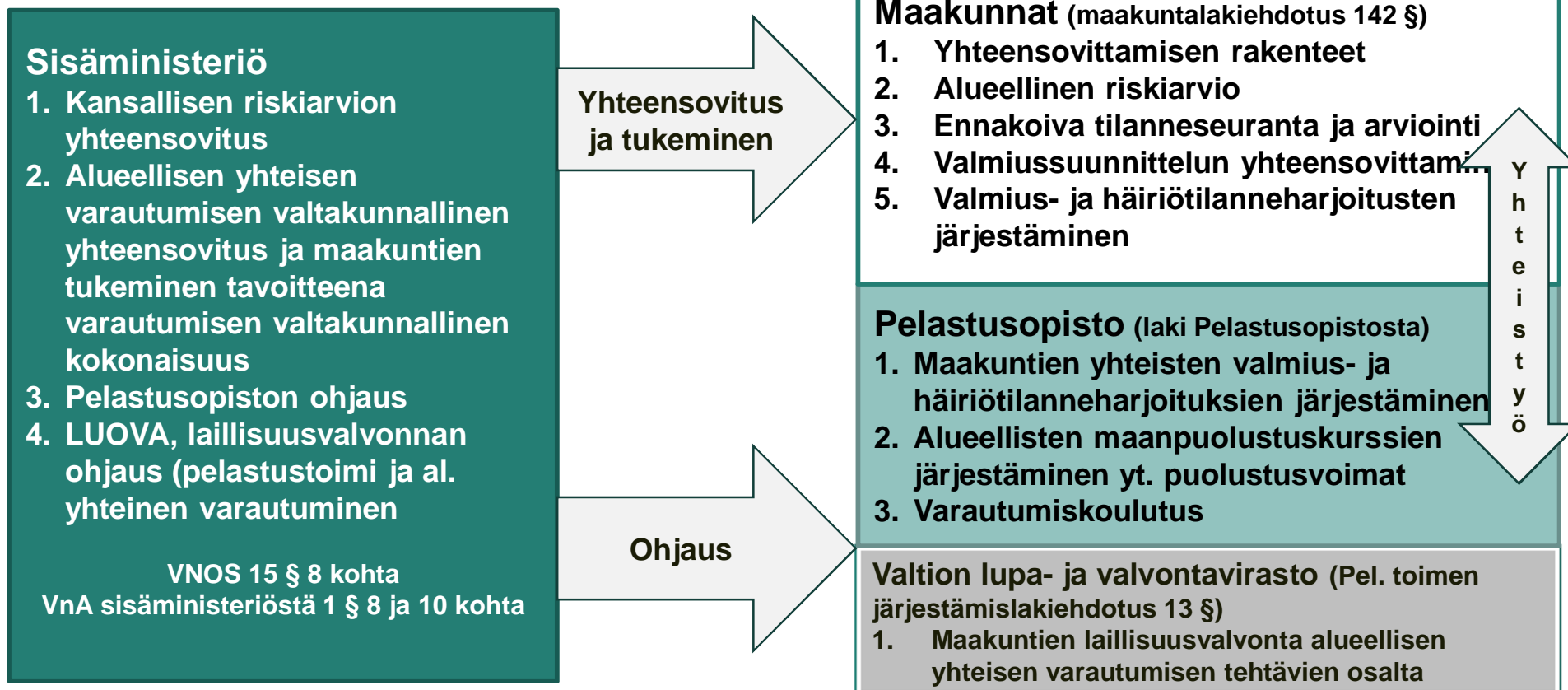
Suunnitellaan varautumista yhdessä

Harjoitellaan yhdessä

Varautumisen alueellinen yhteensovittaminen verkostoissa

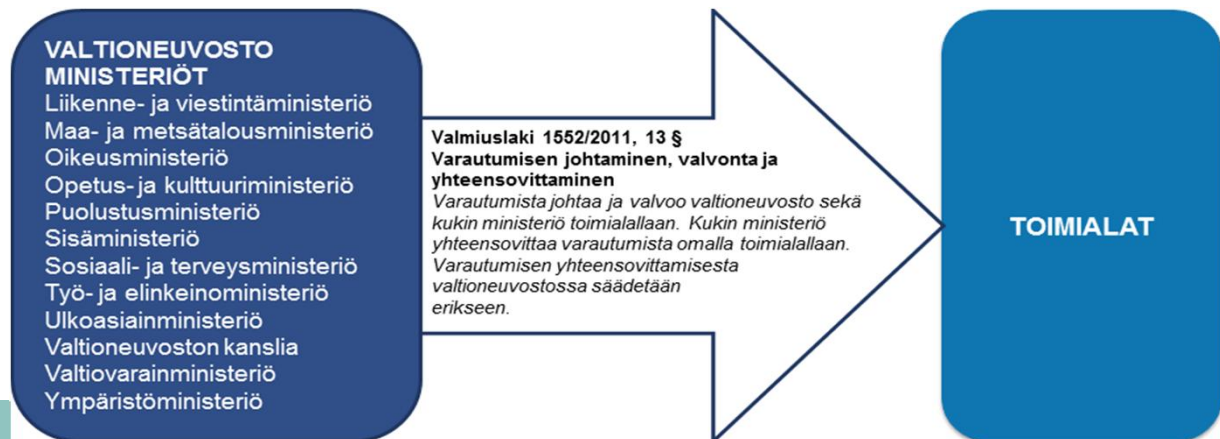

Yhteensovitettu kokonaisuus

Varautumisen johtaminen, valvonta ja yhteensovittaminen

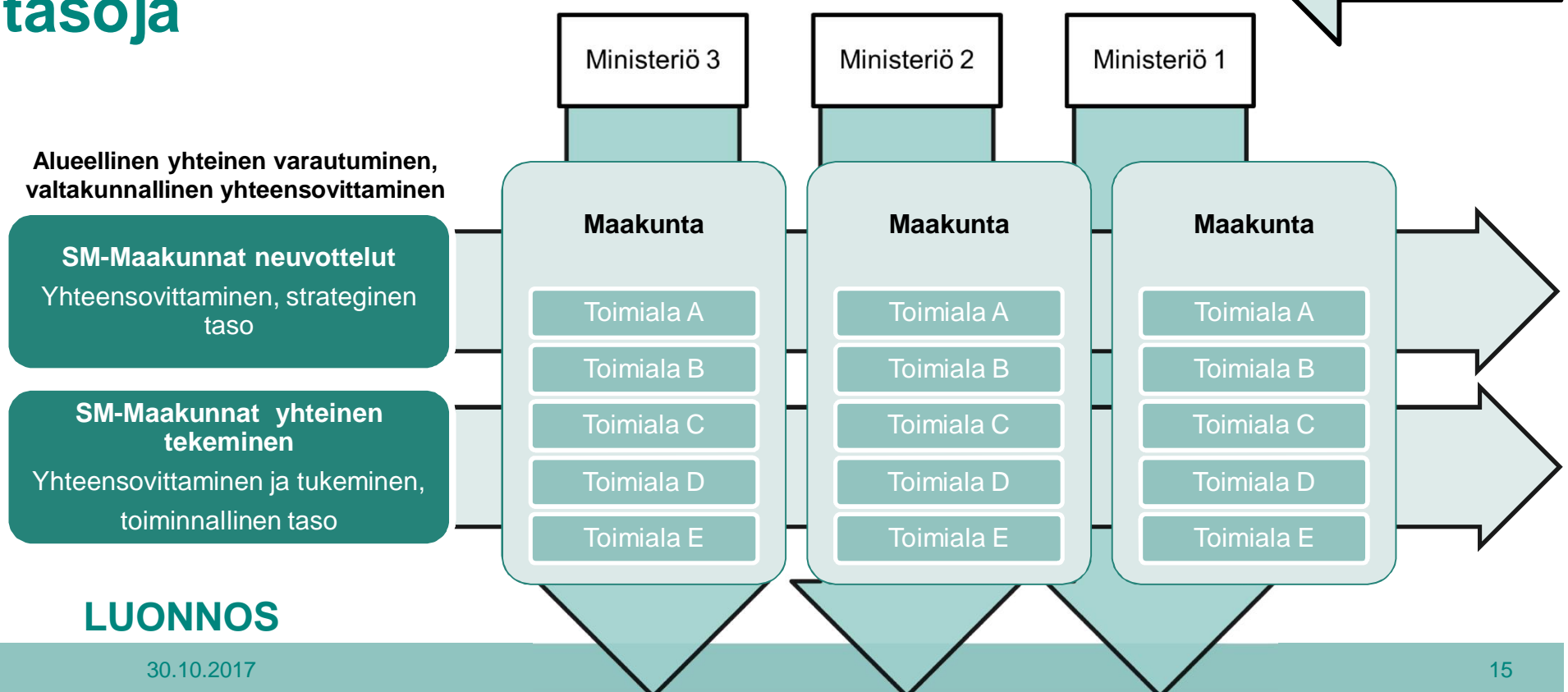
- Yhteiseen varautumiseen kuuluvien tehtävien määrittämisellä ei muuteta:
  - eri toimijoille kuuluvaa vastuuta huolehtia omaan toimintaansa liittyvästä varautumisesta (valmiuslaki 12 §);
  - toimivaltaisten viranomaisten lakisääteisiä vastuita varautumisessa ja sen johtamisessa tai koordinaatiossa;
  - valmiuslain 13 §:n mukaisia varautumisen johto-, valvonta- ja yhteensovitustehtäviä

Varautumisen koordinaation tasoja

Toimialojen varautumisen valtakunnallinen johtaminen, valvonta ja yhteensovittaminen

Keskushallinnon yhteensovittamisrakenteet ja -prosessit

Valtakunnalliset valmistelut ja toimeenpano

- Maakuntaudistuksen toimeenpanon runkosuunnitelma ohjaa toimeenpanoa

1. Valtakunnalliset toimeenpanotehtävät maakuntien perustamisessa:

Sisäministeriö koordinoi alueellisen varautumisen tehtävien yleistä toimeenpanoa

2. Maakuntien perustamisen ja toiminnan käynnistämisen muutostuki

- Maakuntien perustamisen yleinen muutostuki ja tilannehuone

Sisäministeriö ja uudistuksen toimeenpano

1. Tehtäväsiirtojen ja uusien tehtävien valmistelun koordinaatio
2. Maakuntien valmistelun ja toimeenpanon tuki ja yhteensovitus: *valmistelijoiden verkoston kokoaminen, tiedon jakaminen, yhteiset tilaisuudet, osaamisen varmistaminen ym.*
3. Alueellisten varautumistehtävien sisältövalmistelun yhteensovittaminen ja tukeminen, näkökulma toimintaan 2020 alkaen, *esimerkiksi alueellinen riskiarvio*
4. Sisäministeriön valtakunnallisen roolin mukaisten tehtävien ja prosessien valmistelu, näkökulma toimintaan 2020 alkaen
5. Mahdollisesti maakuntien varautumisen poikkihallinnollisen kehittämisohjelman koordinaatio

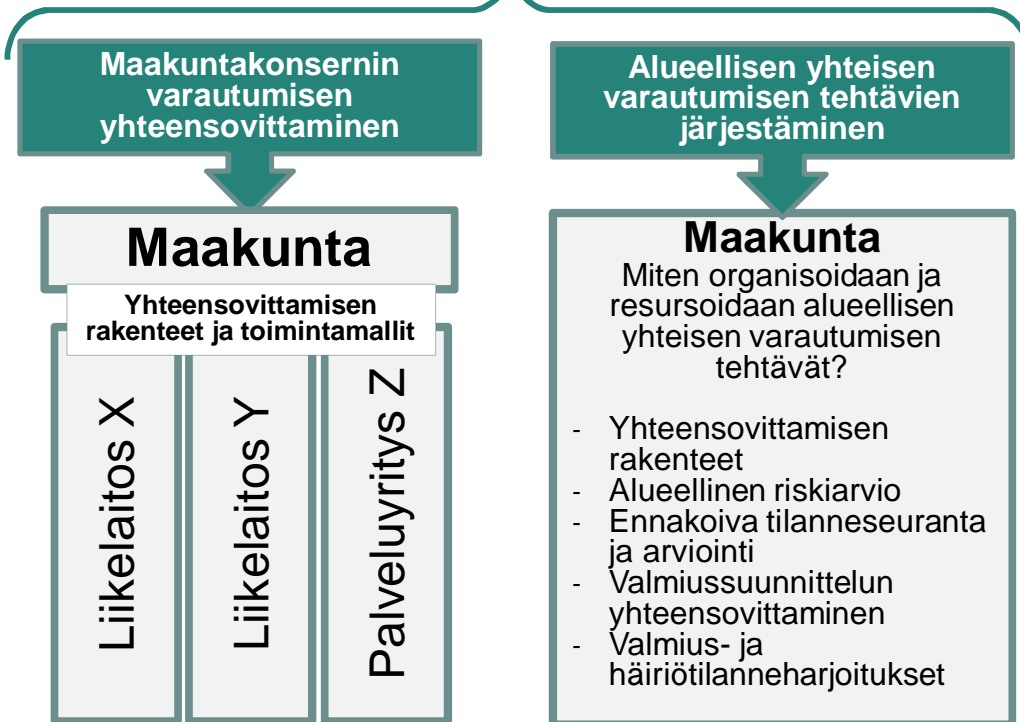
Maakuntauudistuksen toimeenpano (->2020)

- Käynnistettyjä toimenpiteitä, muun muassa
  - tehtävien siirron valmistelut (AVI, Pelastusopisto, mp-kurssit/MPKK, Turvallisuuskomitea)
  - keskustelu- ja koordinaatiotilaisuus 30.10.2017. *Maakuntien valmistelijaverkoston kokoaminen, valtakunnallinen tuki ja yhteensovitus;*
  - yhteistyö huoltovarmuuskeskuksen ja -organisaation kanssa: *elinkeinoelämä alueellisissa rakenteissa;*
  - yhteistyö Kuntaliiton kanssa: *kunnat alueellisissa rakenteissa;*
  - yhteistyö järjestöjen kanssa: *järjestöt alueellisissa rakenteissa;*

Kolme varautumisen valmistelutehtävää

Maakuntien perustamisen ja organisoinnin valmistelu

Verkostoyhteistyö 2020 alkaen

Maakuntien valmistelun tukeminen

- Laaditut kaksi muistiota
  1. Maakuntien varautumistehtävien valmistelu; tavoitetilat
  2. Maakuntien varautumistehtävät ja organisoituminen, esimerkit

Kytkenät muihin kehittämishankkeisiin ym.

- **Ennakointitoiminnot**
  - SM:n ennakointitoiminnon kehittäminen
  - Turvallisuuskomitea, kokonaisturvallisuuden ennakointi
- **Alueellinen turvallisuussuunnittelu**
  - jossa huomioidaan yhteisen varautumisen linjaukset
- **Kansallinen riskiarvio/alueelliset riskiarviot**
  - valtakunnallinen poikkihallinnollinen riskiarviointijärjestelmä
- **Yhteiskunnan turvallisuusstrategia**
  - maakuntaudistuksen valmistelu huomioitu
- **Laajamittaisen maahantuloon varautuminen**
  - maakunnille velvoite varautumissuunnitelmien laadintaan poikkihallinnollisena yhteistyönä

Kansallinen riskiarvio

Kansallinen riskiarvio

- Kansallinen riskiarvio laaditaan Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseen N:o 1313/2013/EU unionin pelastuspalvelumekanismista II luvun 6 artiklan perusteella.
  - Jokaisen EU-maan on kehitettävä riskiarvioiteja kansallisella tai asianmukaisella paikallisella tasolla ja
  - annettava komissiolle yhteenveto niiden keskeisistä osista viimeistään 22 päivänä joulukuuta 2015 ja sen jälkeen joka kolmas vuosi.
- Sisäministeriölle valtioneuvoston ohjesäännön sekä lain valtioneuvostosta mukaisesti kuuluva tehtävä
  - **Laaja-alainen, poikkihallinnollisesti laadittava riskiarvio**

Pelastuspalvelun kattavuus

- Mekanismi kattaa ihmisen, ympäristön ja omaisuuden suojelun unionin alueella ja sen ulkopuolella tapahtuvissa kaikenlaisissa luonnon ja ihmisen aiheuttamissa onnettomuuksissa.
- Tähän kuuluvat
  - terroritekojen seuraukset,
  - teknologian ja säteilyonnettomuuksien aiheuttamat katastrofit,
  - ympäristökatastrofit,
  - meren pilaantuminen ja
  - akuutit terveyttä uhkaavat hätätilanteet.
- Terroritekojen ja säteilyonnettomuuksien aiheuttamien katastrofien seurausten osalta mekanismi kattaa tapahtunutta edeltävät valmiustoimet sekä varsinaiset avustustoimet tilanteessa.

Tunnistettut ja arvioidut riskit

- Suomen kansallisessa riskinarviossa vuodelta 2015 on yhteensä tarkasteltu yli 60 riskiä. Niistä on tunnistettu ja arvioitu
  - **laajasti yhteiskuntaan vaikuttavia** tapahtumaskenaarioita **kuusi** kappaletta; näiden tapahtuessa vaikutukset on arvioitu niin laajoiksi, että yhteiskunnan elintärkeille toiminnoille tai kriittiselle infrastruktuurille mahdollisesti aiheutuvat häiriöt vaikuttavat merkittävästi yhteiskunnan toimivuuteen
  - vakavia **alueellisia** tapahtumaskenaarioita **15** kappaletta.

Laajasti yhteiskuntaan vaikuttavat

Energiansaannin vakavat häiriöt

Kybertoimintaympäristön riskit

Maailmanlaajuisesti tai suomen lähialueilla esiintyvät vakavat tarttuvat taudit ihmisiin

Suomeen suoraan tai välillisesti kohdistuva turvallisuuspoliittinen kriisi

Vakava ydinvoimalaitosonnettomuus suomessa tai suomen lähialueilla

Aurinkomyrskyn 100-vuoden riskiskenaario

Alueelliset vakavat tapahtumat

Nopeahkosti syntyvä laaja tulva asutuskeskuksessa tai sen läheisyydessä

Vakava kemikaali- tai räjähdysonnettomuus vaarallisia aineita käsittelevässä teollisuuslaitoksessa

Suuri merellinen onnettomuus

Vakava lentoliikenteen onnettomuus

Vakava raideliikenteen onnettomuus

Vakava maantieliikenteen onnettomuus

Useampi yhtäaikainen laaja metsäpalo

Suuri, laajasti yhteiskuntaan vaikuttava rakennuspalo kriittisen infrastruktuurin kohteessa

Laaja tai pitkäkestoinen vedenjakeluhäiriö

Laajalle alueelle ulottuva talvimyrsky, johon liittyy pitkä pakkasjakso

Ukkosmyrsky (rajuilma)

Suomeen kohdistuva terroristinen teko tai terrorismi

Vakava henkilökoukoon kohdennettu väkivallanteko

Isojen väkijoukkojen väkivaltainen liikehdintä

Laajamittainen maahantulo

Riskiarvion laatimisen aloitus

- Kansallinen riskiarvio tulee päivittää ja toimittaa yhteenveto komissiolle viimeistään 2018 loppuun mennessä.
- Sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ministeriryhmässä 29.8.2017 on hyväksytty hallituksen *turvallisuus -painopistehankkeen toimenpanosuunnitelma*:
  - *kansallinen riskiarvio ml. hybridiasiat päivitetään ja vastuu valmistelun yhteensovittamisesta on sisäministeriön pelastusosastolla,*
  - *kansallinen riskiarvio laajennetaan kattamaan myös YTS:n edellyttämiä uhkamalleja.*
- Lisäksi kansallisen riskiarvion perusteella valmistellaan poikkihallinnollisesti **alueellisen tason riskiarviot**, joissa otetaan tarkemmin huomioon alueille ominaiset uhat.

Valmistelun aloitus

- Sisäministeriö on pyytänyt syyskuussa 2017 ministeriöitä ym. nimeämään edustajansa riskiarviota valmistelevaan poikkihallinnolliseen työryhmään.
- Työryhmän ensimmäinen kokous 1.11.2017

Suomen kansallinen riskiarvio 2015

SISÄMINISTERIÖN JULKAISU 3/2016

Sisäinen turvallisuus

KIITOS

SISÄMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

Maakuntien valmistelutilanne ja uudistuksen toimeenpano

- Valmistelun tilanne yleisesti?
- Varautumistehtäviin liittyvä organisoituminen?
  - konsernin sisäinen varautumisen yhteensovittaminen
  - alueellisen yhteisen varautumisen tehtävien hoito: miten, millaisilla resursseilla?
  - epäselviä tai avoimia asioita, joita tulisi yhteisesti selvittää tms.?
- Toimeenpanon valtakunnallinen tuki ja yhteensovitus
  - mitä ajatuksia asioista ja teemoista?
  - toimenpiteiden aikataulutus?